Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 180. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 18-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 180. VOL. LXI.

КІО ЗВІЛЬНИВ ШІСТЬОХ УРЯДОВЦІВ ЗА НАДУЖИТТЯ

ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШОЇ КОНТРОЛІ НАД ДОБРОДІЙНИМИ ФОНДАМИ РОБІТНИЧИХ СПІЛОК

Ню Йорк, Н. Й. — Голова Конґресу Робітничих Організацій Волтер П. Рутер зарядив негайне звільнення шістьох урядовців, які адміністрували спілкові добродійні фонди. На місце цих урядовців призначено нових адміністраторів. Ці урядовці надуживали своїх становищ та користувалися спілковими фондами, уживаючи їх на високі платні, купно авт, виїзд на відпочинок та інші приватні видатки. Голова робітничої спілки продавців Макс Ґрінберґ заявив, що відбудеться негайна ревізія книговодських книг у всіх робітничих спілках. Рутер у своєму листі до Ґрінберґа заявив, що ті урядовці, які на свої власні потреби розтрачують робітничі фонди, повинні сидіти в тюрмі, а не в робітничих організаціях. Це перший випадок, коли КІО викрив більші корупції в рядах своєї організації. Рутер домагається судової акції для очищення від надужить робітничих організацій, такої, як недавно КІО перевів, щоб очистити ряди своєї організації від комуністів. Надуживання викрито під час контролі, яку перевели стейтові урядовці в робітничих організаціях. Суперінтендент Стейтового Забезпечення Алфред Дж. Болінґер домагається, щоб стейтова леґіслятура ухвалила закон про обов'язкове опублікування фінансового стану фондів робітничих організацій кожного року. Також домагається права робити періодичні перевірки господарки робітничими фондами. Також у Вашинґтоні приготовляються до того, щоб можна було періодично контролювати фінансовий стан робітничих спілок. В цьому напрямку працює сенатор Ірвінґ М. Айвс, кандидат на нюйоркського губернатора від Республіканської Партії. Рутер запевнив сенатора Айвса, що він вповні підтримає його представників Конґресу, які контролюватимуть фонди робітничих організацій. Які надуживання ділялися в адміністрації робітничими фондами, про це свідчать зізнання спілкових урядовців. Голова дирекції опікунів фондами робітничої Спілки Роздрібних Продавців Вин і Лікерів Семюел Алберт признався, що кожного тижня брав із каси 100 долярів на купно лікерів, сиґар та на другі снідання. Цей самий фонд платив 7.200 долярів річного чиншу за приміщення своїх бюр, хоч дирекція признала на чинш тільки 4,200 долярів. Віцепрезидент робітничої спілки продавців Джозеф Прокопіо затруднював, крім себе, ще трьох інших членів своєї родини в адміністрації фонду. Він сам діставав 190 долярів тижневої платні, його син Френк — 120 долярів на тиждень, а його донька Елвіра, хоч не мала сталого приділення праці — брала платню 75 долярів тижнево. Не вияснено, скільки платні діставав його другий син — адвокат Маріо. Крім того фонд виплачував 300 долярів тижнево, щоб фінансово „допомогти" цій родині. Такими допомогами ця родина взяла з каси фонду 12,808 долярів. Сам Прокопіо дістав 6,068 долярів впродовж шістьох років як додаткові винагороди за свою працю.

Шукають шпигунів з другої світової війни

Вашинґтон. — Департамент справедливости шукає шпигунів із другої світової війни, про існування яких відомо, але яких досі не можна було викрити. Департамент справедливости заявляє, що, згідно з новим протикомуністичним законом, той свідок, який допоможе викрити шпигунську сітку, буде звільнений від кари, бо новий закон дає імунітет тим свідкам, які добровільно допомагають викривати злочини комуністів. Уряд хотів би викрити, хто належав до шпигунських груп Перла і Сілвермастера, які шпигували на користь Совєтів під час другої світової війни. Елізабет Бентлі зізнала, що вона була кур'єром між цими двома шпигунськими групами, але досі не можна було оскаржити тих осіб, які вона виявила, бо не було іншого свідка, який потвердив би її зізнання. Департамент справедливости вже визначив дві лави присяжних суддів — в Вашинґтоні і Кемдені, Ню Джерзі, які мають досліджувати підривну діяльність тих давніших шпигунів.

Жінок працює більше, як під час війни

Ню Йорк, Н. Й. — Інститут забезпечень на життя повідомляє, що тепер працює на два мільйони більше жінок як в 1944 році, коли число їх становило майже сім мільйонів. В 1954 році працює 9,-250,000 жінок, які своїм прибутком допомагають утримувати родини. Деякі чоловіки давніше заявляли, що їхні жінки ніколи не будуть працювати, але тепер вони задоволені, коли їхні жінки кожного тижня приносять заробітну платню. Важко ствердити, скільки заробляють жінки, але на основі статистики можна ствердити, що вони пересічно заробляють 39 долярів на кожних 100 долярів родинного прибутку.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** виїхав з Денверу на п'ять або шість днів ферій, протягом яких він не буде працювати, а тільки ловитиме пструги в річках Скелястих гір. Там він буде гостем свого приятеля Аксела Нілсена на його тваринній фармі високо в горах.

● **В Ню Йорку** застрайкувало 700 бальзаматорів, які працюють у 500 похоронних закладах. Страйк охопив майже 80 відсотків похоронних закладів. Страйкарі домагаються зменшення тижневих 48 годин праці до 40 при дотеперішній платні.

● **Департамент рільництва** визнав нові 93 повіти в шістьох стейтах за такі, що потерпіли від посухи. Мешканці цих стейтів зможуть діставати по знижених цінах корм для худоби та безпроцентові позички.

● **В Ню Берні** у Північній Каролайні засудили п'ятьох моряків, які силою змусили шофера в Черрі Пойнті везти їх до Ню Берна. Засуджено їх від 5 до 7 років тюрми.

● **Голова Конґресу Індустріяльних Організацій** Волтер Рутер заявив, що він не залишив домагання, щоб найближчий Конґрес зайнявся поправою долі робітничих мас, зокрема щорічною будовою двох мільйонів мешкань.

● **Ветеранська Адміністрація** повідомляє, що в місяці серпні цього року вона дістала 59,490 прохань про позички на купно або будову нових домів від своїх членів. В серпні минулого року про такі позички просили тільки 31,257 ветеранів.

● **В стейті Мейн** вже відбулися вибори до Конґресу та до стейтової леґіслятури. Цей стейт, коли приєднувався до Унії, застеріг собі, право вибори переводити в вересні, а не в листопаді, бо в вересні дороги ще добрі і є вільний час між двома жнивами. Хоч тепер всюди в ЗДА добрі дороги, і досі в цьому стейті відбуваються вибори в вересні, а не в листопаді.

● **До Сієттел**, Вашинґтон, прибув корабель, який привіз з Далекого Сходу 3,551 вояка.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР ДЛЯ МІСЬКОЇ УПРАВИ В НЮ ГЕЙВЕНІ, КОНН.

Українське громадянство г Ню Гейвені, Конн., приготовляється до святочної хвилі — передачі українського національного прапора посадникові міста п. Річардові Лі. Цей прапор повіватиме на машті будинку Міської Управи кожного року — 22-го січня, в річницю проголошення незалежности і соборности України. Цей успіх є вислідом активної постави українського громадянства під час виборів на посадника міста восени минулого року. Заходами місцевого Відділу УККА було уряджено два передвиборчі віча з представниками республіканської і демократичної партій. Українське громадянство включилося в політичне життя, і хоча невелике числом, але своєю організованістю показало себе, як чинник, якого чимраз більше шанують і беруть під увагу. Нововибраний посадник міста виступив з промовою-привітом на Академії, присвяченій річниці незалежности України, обіцяючи вивішувати український прапор поруч американського кожнорічно, 22-го січня, і просив йому цей прапор передати. Це вперше в історії української еміґрації в Америці річниця проголошення незалежности Української Держави буде вшанована американською установою. В суботу, 2-го жовтня ц. р., відбудеться святочна передача прапора посадникові міста, з участю запрошених гостей з американського політичного світу, представників Єйльського університету, представників наших центральних установ і місцевого громадянства.

Боротьба за волю в світі не скінчиться, як довго ЗДА є вільні — каже Айзенгавер

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер вислав привіт 1,000 делеґатів, які з'їхалися до Вашинґтону на 9-ті річні збори Крайової Конференції в справах громадянства. У своєму зверненні Айзенгавер заявив, що „боротьба за волю в цілому світі не скінчиться доти, аж поки ЗДА збережуть свою волю при допомозі Конституції". Збори Конференції відбуваються під протекторатом департаменту справедливости і Крайового Виховного Товариства. Звернення президента Айзенгавера відчитав генеральний прокуратор Герберт Бравнелл. Президент твердить, що ЗДА будуть вільні так довго, „як довго кожна галузь влади буде вільна, незалежна і співпрацюватиме в гармонії з іншими частинами влади". У своїй промові Бравнелл заявив: „Ми не потребуємо боятися за наше завтра, якщо ми будемо сторожкі і якщо затримаємо пристрасне зацікавлення нашими ідеалами". Американці — сказав Бравнелл — мусять показати перед цілим світом, що вони зацікавлені тільки волею та правом народів вибороти собі форму влади та спосіб свого життя, щоб народи могли висловлювати свою думку та визнавати свою релігію.

Новленд домагається рішучої остороги комуністичному Китаєві

Ню Йорк, Н. Й. — Провідник республіканської більшости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд вмістив у журналі „Коллієрс" статтю, в якій заявляє, що ЗДА мусять бути приготовані на те, щоб заплатити навіть найвищу ціну за збереження волі в світі. „Щоб не дати комунізмові опанувати світу, пише сенатор Новленд, ЗДА і всі інші вільні держави мусять мати охоту воювати, навіть тепер, якщо це конечне". Далі Новленд твердить, що „вільні народи повинні повідомити комуністичний Китай, що коли він безпосередньо нападе на якусь країну (як це було в Кореї) або посередньо заатакує когось (як це було в Індо-Китаї) — то наслідки такої атаки виявляться не тільки в заатакованій державі, але і в самому Китаї". Новленд вважає, що ту лінію, якої комуністи не сміють переступити в Азії важко визначити, але можна остерегти, що комуністична атака на Японію, Південну Корею, Формозу, Філіппіни, Сіям, Бурму, Нову Зеляндію, Малаї і Пакістан, а також на вільні держави Індо-Китаю (Ляос, В'єтнам і Камбоджу) спричинить атаку на Китай.

Економіст Недлер твердить, що не буде депресії

Ню Йорк, Н. Й. — Економіст Недлер написав брошуру, в якій твердить, що в ЗДА не буде господарської депресії, хоч історичний досвід вчить, що після кожної війни мусить бути господарське пожвавлення, за яким приходить обов'язково депресія. Недлер пише, що довгих і глибоких депресій вже не буде в ЗДА. „Це є — пише він, — найбільша перемога вільного світу в холодній війні проти комуністів, які всі свої надії покладають на те, що в ЗДА мусить настати господарська криза, яка спричинить катастрофу вільного світу без війни. Але інші консервативні економісти заявляють на твердження Недлера, що депресія тому не настала, що і уряд і підприємці робили заходи проти неї, а також тому, що уряд видав великі суми на державну оборону і на допомогу закордонним державам, які мусять збро̂їтися проти загрози від комуністів. Хоч війни й немає, вільний світ мусить до неї приготовлятися, і це пожвавлює економіку держав вільного світу.

Не пропаґуйте нешкідливість курення — домагається Торговельна Комісія

Вашинґтон. — Федеральна Торговельна Комісія пропонує тютюновим фабрикам припинити реклямування цигарок як річ нешкідливу для здоров'я. Покищо комісія просить власників фабрик добровільно припинити такого роду реклямування, але якщо вони не послухають цієї остороги, тоді, на основі закону про рекляму ця осторога комісії може бути примусовою. Директор бюра Федеральної Торговельної Комісії Чарлз Е. Ґренді заявив, що його комісія мусіла вислати свою пропозицію власникам цигаркових фабрик в зв'язку з найновішими вислідами про вплив курення на здоров'я людини. Він також пропонує, щоб в реклямах про ті чи інші цигарки не було тверджень про те, що вони мають менше нікотини, саджі або смоли, хібащо наукові досліди ствердили б, що воно дійсно так є. Ґренді домагається, щоб у реклямах говорилося тільки про якість, смак, запах цигарок і приємність, яку вони приносять, коли їх курити. Він не згадує про те, що деякі лікарі твердять, що курення спричиняє недугу пістряка легенів, а заявляє, що його комісія зацікавилась справою реклями цигарок в зв'язку з науковими дослідами.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС У БОННІ

Західньо-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер вітає в столиці Західньо-Німецької Федеральної Республіки, Бонні, американського державного секретаря Джана Фостера Доллеса. Опісля д-р Аденауер заявив, що його розмови з Доллесом мають „рішальну важливість", а державний секретар Доллес зі свого боку ствердив, що він говорив з канцлером Аденауером про „засоби відновлення суверенности для німецької федеральної республіки та про введення Німеччини як рівного партнера в сім'ю вільних народів".

СССР ПЕРЕВІВ НОВИЙ ПРОБНИЙ ВИБУХ АТОМОВОЇ БОМБИ

Москва. — Ще один новий рід атомової бомби винайдено в Совєтах, перевівши досвідний вибух її, — повідомляє окремий комунікат ТАСС. Про місце і докладний час переведення цього останнього совєтського атомового експерименту не сказано в офіційному совєтському повідомленні нічого. У короткому совєтському комунікаті сказано тільки, що „в останніх днях переведено в Совєтському Союзі досвід з одним із родів атомової зброї, згідно з пляном наукових досвідних праць". „Під час найвартісніших вислідів, що їх осягнено (каже далі большевицький комунікат), осягнено те, що допоможе совєтським науковцям і техникам успішно розв'язати проблему оборони проти атомової атаки". В останньому часі совєтська преса багато місця присвячувала проблемі атомової зброї, а в одній з тих статтей совєтський полковник Глушко займався способами використання терену для охорони перед наслідками атомової атаки. Це вже шостий з черги проголошений світові експериментальний вибух совєтської атомової бомби, а раз переведено пробний вибух водневої бомби.

Совєтський ген. Родіонов замішаний у шпигунську аферу іранських старшин

Тегеран. — Вже близько 500 старшин іранської армії опинилися у в'язниці під закидом шпигунської роботи на користь Совєтського Союзу. Загальна кількість арештованих при радикальній чистці, яку переводить уряд прем'єра Загеді, перевищить 1,000 осіб, бо до військовиків долучиться напевне поважна кількість цивільних громадян, належних до совєтської шпигунської сітки. Арештовано м. ін. одного з чільних старшин іранської військової контррозвідки, капітана Голяма Госсеїна Караґоцльо. Буцімто генерал Ал. Родіонов, військовий аташе у совєтській амбасаді грав головну ролю в шпигунській організації, яка вживала альґебраїчних рівнянь, як шифру, і передавала Совєтам не тільки загальні військові інформації, але дані буквально про кожну частину зброї, що її Іран діставав від Америки. Поміж знайденими документами є також наказ за всяку ціну доставити в СССР дезертира з совєтської армії Ахмада Голіофа, який втік через кордон до Ірану і передав іранській владі низку важливих відомостей.

Італійський уряд субвенціонував комуністичну пресу

Рим. — Від років італійський уряд субвенціонував чи навіть просто фінансував комуністичну пресу, видаючи на неї в одному тільки Римі приблизно по 80,000 долярів річно. Така скандальна подробиця вийшла наверх під час слідства в справі друкарні, що друкувала комуністичну газету „Ль'Уніта" й інші комуністичні видання. Ця друкарня перейшла була на власність держави, як колишня власність фашистівської партії. Після того вона працювала майже виключно для комуністів і чимало допомогла комуністичній партії перемогти у виборчій кампанії кандидатів урядової коаліції, яка, будучи при владі, була фактичним посідачем друкарні. Слідство в цій справі поведено тоді, коли друкарня виказала коло 500,000 дол. дефіциту.

Цікава археологічна знахідка в Мелітополі

Як повідомляє київське радіо, в Мелітополі на Первомайській вулиці один з мешканців дому, копаючи на подвір'ї колодязь, натрапив на надзвичайно цікаву й коштовну знахідку. На глибині шести метрів він знайшов 184 золоті речі — діядеми і бляшки прямокутної форми із зображенням голови в короні, голови з бородою і вусами, жіночого обличчя, голови барса, вепра, вовка та ін. Пізніше він знайшов ще до тисячі речей із золота і бронзи, зроблені, імовірно, грецькими майстрами в IV віці до Христа. Припускають, що в цьому місці був похований скитський ватажок. В процесі дальших розкопин — вже з участю працівників місцевого краєзнавчого музею — виявилось, що усипальницю скитського ватажка грабували ворожі племена, але коштовних окрас і зброї не знайшли.

ДОЛЛЕС І АДЕНАУЕР ОСЯГНУЛИ ПОВНУ ЗГОДУ

ІДЕН НЕ ЗМІГ ПРИЄДНАТИ МЕНДЕС-ФРАНСА ДЛЯ СВОЄЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОГО ЗАХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКОГО БЛЬОКУ. — 27 ВЕРЕСНЯ ВІДБУДЕТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ 9-ТИ ЗАХІДНИХ ДЕРЖАВ

Бонн. — У короткій усній заяві перед журналістами західньо-німецький канцлер — Конрад Аденауер ствердив, що між ним і американським державним секретарем Дж. Ф. Доллесом дійшло до повного порозуміння щодо розв'язки проблеми Західньо-Німецької участи в оборонному бльоці Заходу й відбудови німецької збройної сили в Західній Німеччині. Детайлі того порозуміння будуть оголошені окремим комунікатом. — На запит журналістів, чи те німецько-американське порозуміння викличе задоволення в інших зацікавлених цією справою західніх державах, Аденауер відповів, що ще ніякий спільний міжнародній комунікат всіх не задовольнив. Ані Доллес ані Аденауер не подали до п'ятниці вранці ніяких ближчих даних про характер їхнього домовлення. З Бонн Доллес відлетів просто до Лондону на зустріч із англійським міністром закордонних справ Іденом.

Тим часом Іден вернувся з Парижу сильно розчарований, бо йому не вдалося осягнути з Мендес-Франсом істотного порозуміння в справі заступлення Европейської Оборонної Спільноти поширенням Брюссельського пакту на Західню Німеччину. У проголошеному спільному англійсько-французькому комунікаті підтверджується лише однозгідність поглядів щодо конечности зберегти европейську єдність, конечности скріплення західніх держав вільного світу і конечности участи Західньої Німеччини в західньому оборонному бльоці. Підкреслено теж згоду щодо „повної участи" Англії в оборонному бльоці Заходу. Однак поза тим у тому дуже обережно стилізованому англо-французькому комунікаті не сказано нічого про істотне порозуміння між Англією і Францією ані щодо признання Західній Німеччині суверенности, ані щодо будучих взаємин Західньої Німеччини з Заходом, ані — що найважніше — щодо західньо-німецького озброєння. Найпозитивнішим моментом англо-французького комунікату вважають коментарі західньої преси підкреслення в двох місцях негайности цієї справи. Стверджено теж, що в цій справі „дуже швидко" має відбутись міжнародна конференція, на якій вироблено б остаточну формулу розв'язання цієї кризи. Ясніше світло на брак згоди між Іденом і Мендес-Франсом кидає окремий комунікат, що його видав сам Іден після свого повороту до Лондону. Той комунікат, який коротенько здає звідомлення про подорож англійського міністра закордонних справ по 4-ох західньо-европейських столицях, стверджує, що вправді осягнено „дуже широкі моменти порозуміння", проте „практичні вигляди для встановлення нового діла є далеко не такі прості". „Залишається — заявив Іден — зробити ще добрий кусень роботи, поки можна буде пред'явити світові розв'язку." „Найближчим кроком — закінчується комунікат міністра Ідена — буде конференція держав найбільш зацікавлених. Сподіваюсь, що вона відбудеться дуже швидко, коло 27-го вересня тут у Лондоні. Розмови, що я їх перевів в останніх днях, кажуть мені вірити, що вони дадуть успішний вислід. Тим часом я (сказав Іден) очікую побачення завтра з п. Доллесом."

Західня преса знову підкреслює демонстраційний антифранцузький характер подорожі державного секретаря Доллеса до Бонн з залишенням Парижу. Пресові коментарі добачують в цьому заповідь дійсної ревізії американської політики у відношенні до західньо-европейської проблеми, зокрема до Франції. — Деякі часописи висловлюють острах, що коли Доллес буде настоювати на збереженні в майбутньому західньо-европейському порозумінні наддержавного характеру, проти чого найбільше протестували французи, то справа позитивної полагоди кризи може затягнутися, а то й не вдатись. Зокрема існує острах, чи французи, подразнені у своїх амбіціях і відсунені на бік Америкою, яка почне фаворизувати німців, не кинуться в обійми Совєтського Союзу. — Щодо англо-французьких різниць, то вони — пише преса — полягають головно в вимогах Мендес-Франса, щоб Англія не тільки залишила дотеперішні свої війська на европейському континенті, але їх ще скріпила.

Справа Йона викликала бурю в західньо-німецькому парляменті

Бонн. — В четвер 16 вересня відбулася гостра дебата в західньо - німецькому парляменті над справою втечі до большевиків керівника західньо-німецької служби безпеки. При цій нагоді показалося, що партійний бльок канцлера Аденауера зазнав поважного удару, коли речник одної з коаліційних партій, д-р Райнголд Маєр, з т. зв. партії вільних демократів, прилучився до критиків з опозиції і м. і. закинув самому канцлерові Аденауерові, що він злегковажив собі у цій справі парлямент, занадто багато займаючись закордонно-політичними справами. Міністер внутрішніх справ Шредер відмовився податися до димісії. Він твердив, що поки втік Йон, ніхто не міг знати, що він зрадник і совєтський шпигун. Шредер твердив, що Йон — це людина така незрівноважена і настроєва, що його рішення щодо втечі було приняте мабуть несподівано. В останніх днях перед утечею, Йон був постійно підхмелений, хоч насправді не був алькоголіком.

В СВІТІ

● **Генерал Гол**, головний командувач американських військ на Далекому Сході, прибув з Токіо до столиці Південної Кореї Сеулу, щоб нараджуватись з південно-корейським урядом над побільшенням південно-корейської збройної сили, чого раз-у-раз домагається старий президент Синґман Рі.

● **Маршал Тіто**, національ-комуністичний диктатор Югославії, прийняв запрошення від комунізуючих держав Індії і Бурми. Він обіцяв відвідати їх, хоч ще не устійнив дати.

● **Над південно - західньою Японією** перейшов тайфун із швидкістю 80 миль на годину. Морські хвилі і буревій знищили коло 150,000 домів. Тайфун оминув північну Японію і скрутив на Сибір.

● **З арабської країни Ємену**, що є британським протекторатом, виїхало 500 жидів на постійне мешкання до Палестини. Це останній масовий транспорт жидівських еміґрантів з арабських країн. В Ізраїлі приготовано для них бараки.

● **600 лондонських водіїв** автобусів і кондукторів відмовились працювати далі задармо в позаслужбових годинах, зажадавши додаткової заплати. Внаслідок цього на вулицях Лондону прорідшало від автобусів.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
За рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИЗВОЛЕННЯ ЗСЕРЕДИНИ

Як вдуматись в дискусії, які ще далі ведуться на тему водневої бомби, можна прийти до висновку, що краще було б, якби її взагалі не було. Це вона залякала вільний світ загибіллю людської цивілізації і тим самим притупила протисовєтське наставлення. Тепер кожний гостріший виступ Америки проти Кремлю таврується навіть у деяких колах демократій як погрозу атомовою війною і водневою бомбою. Але як виелімінувати війну і водневу бомбу і таки врятувати вільний світ від загрози збоку аґресивного червоного тоталітаризму та ще дати змогу поневоленим Кремлем народам визволитись з неволі? Якщо не війна і воднева бомба, то який інший вибір?

На таку тему ведеться вже три місяці дискусія в тижневику „Ню Лідер", в якій беруть участь визначні особи, як Сальвадор де Мадаріяґа, Честер Бовлс, Джеймс Бернгем і т. п. Заговорив про це і Конрад Келлен, міжнародний пропаґандист, що працює в Радіо Вільної Европи. Його стаття затитулована „Визволення зсередини". Як легко догадатись, мова тут про визволення гноблених Москвою народів „зсередини", а не при допомозі війни.

Келлен вірить у велику силу слова. Він переконаний, що розумне й чесно сказане слово сильніше від водневої бомби. Тому радить звертатись до поневолених народів „з відчуттям пристойности" і говорити їм тільки правду. Якщо Захід не думає з Совєтами воювати і війною повалити кремлівську владу, то так просто й ясно треба й говорити поневоленим народам, щоб не було з цього боку ніякої баламуті. Очевидно треба зазначити, що вільний світ симпатизує з поневоленими і бажав би зміни влади у Кремлі на таку, з якою міг би жити в згоді й мирі і яка була б вибрана самим народом.

Келлен припускає, що так щиро сказана правда могла б бути для поневолених Москвою народів важким ударом, але тільки на короткий час. Якраз правдивість, чесність і щирість такої заяви змусила б згодом поневолені народи думати більш реалістично. Та ж кремлівська тиранія таки спирається на людях, не зважаючи на терор. Отже заважують таки народні маси, що ненавидять владу. Без їх підтримки влада таки не могла б втриматись. Це, пише Келлен, справа дуже важка й складна, бо ставиться до поневолених народів надзвичайно великі вимоги, але такий тепер настав час, що без такого роду вимог, ставлених до поневолених і вільних народів, взагалі немає надії на успіх боротьби з Кремлем.

Келлен закликає Захід, щоб він прийшов до порядку з своїм власним думанням, коли хоче переконливо говорити до поневолених. Не можна з одного боку заявляти, що Кремль править такою залізною рукою, що народні маси є цілком безсильні, а з другого боку твердити, що Голос Америки, Радіо Вільної Европи та Радіо Визволення таки доходять до тих мас і мають на них великий вплив. Як хто переконаний, що совєтська влада аж така сильна, що може все придушити, то нащо тоді здалась того роду пропаґанда? Раз кажемо, що совєтські провідники — фанатики, для яких комунізм є їхньою релігією, а другим разом представляємо їх як циніків, що в ніщо не вірять, а тільки жадні влади. Заявляємо, що кремлівські вали мусять тріснути, чи вже тріщать, а на іншому місці підкреслюємо, що тільки єдина воднева бомба знищить Кремль. Раз представляємо совєтську армію як таку, що не всилі змірятись з Заходом, бо вже по першому зударі з вільним світом розлетиться, а другим разом лякаємо себе 175 совєтськими знаменито узброєними і вишколеними дивізіями, що є тільки на самому Заході, та 800 мільйонами народу, що є під комуністичною контролею.

Келлен вважає поневолені Кремлем народи Ахіллевою п'ятою червоної диктатури. Завданням Заходу є допомогти поневоленим народам це пізнати і зрозуміти, а теж представити, як буде світ виглядати, коли кремлівська влада провалиться. Келлен переконаний, що такої пропаґанди Москва більше боїться, як залякувань новою війною і водневою бомбою, яку вона вже теж має. Ідеї потрясають душами людей, а не залякування та погрози! З такими ідеями треба приступати Заходові до всіх народів, поневолених червоними режимами, як в Европі, так і в Азії.

ПРОБЛЕМА ЗЛОЧИННОСТИ МАЛОЛІТНІХ

Найширші кола американського громадянства схвильовані дедалі зростаючою злочинністю малолітніх. Це бо вже не окремі, виняткові випадки: масовість цих випадків творить страхітливе суспільне явище, яке становить поважну проблему. Поліційна хроніка у щоденній пресі не дозволяє заспокоїтись публічній опінії, яка — слава Богу — прокинулась уже з своєї задовгої дрімоти. До глибини сколихнула публічною опінією недавня історія гуртка юнаків в Ню Йорку, „спеціяльністю" яких було ходити по скверах та парках і знущатись над дівчатами й самотніми прохожими, з яких двоє втратили були навіть життя. Тепер знову читаємо, що 17-літній юнак — теж у Ню Йорку — признався до вини, назвав своїх колеґ і докладно описав, як то вони кинулись на 40-кількалітнього чоловіка, батька чотирьох дітей, який, вертаючись вечером додому, звернув двом із них увагу, щоб не галасували на вулиці. Цим двом поспішили „на поміч" інші колеґи. Вони разом кинулись на цього чоловіка, розбили йому голову залізним ломом і били, поки не вмер. Ню Йорк веде перед у цій сумній рубриці, але він не є осамітнений: Шікаґо, Филаделфія й інші великі міста в ЗДА мають теж своїх „героїв".

На сторінках поважної американської преси почалася жвава дискусія про джерела цього сумного суспільного явища. Обурення публічної опінії звернулося в першу чергу проти батьків, що занедбують своїх дітей. Вона має вже такі практичні наслідки, що в деяких місцевостях автоматично карається батьків за шкоди, заподіяні їхніми дітьми, а в деяких є тенденція притягати батьків й до карної відповідальности за злочини, доконані їхніми дітьми. Проте, поруч із голосами, які обвинувачують виключно батьків, піднеслись голоси, що не тільки безпосереднє виховання дітей батьками формує духову структуру дітей, але також загальнополітична атмосфера й соціяльні умовини життя країни.

Очевидно, що найпершим і найголовнішим чинником, який впливає на молодь і формує її, є родинний дім. Значить, так само, як вартість школи для учнів полягає не тільки в учителях та шкільних підручниках, так само вартість домашнього виховання дітей полягає не тільки в порадах батьків, але й у всій атмосфері батьківського дому. Найбільший відсоток недолітків-злочинців складається з дітей розбитих подруж. Великим злом є не тільки свідомість дитини, що батько покинув матір, або мати батька, і то з причин, які не можуть бути позитивними, похвальними й виховними, — але й таке погане співжиття батьків, яке відбивається на дитині. Допитувані в судах малолітні злочинці оповідають про ті родинні суперечки стільки, що можна б скласти цілі обичаєві повісті: як батько скаржиться дитині на матір, а мати на батька, як одно відсилає до другого дитину просити грошей на одяг, на шкільні оплати, а то й невинні розваги, як одно з батьків глузує з другого перед дитиною, чи витягає наверх усі його гріхи, шукаючи в дитині союзника та судді. Така мати чи такий батько не здають собі справи, що вони водночас відштовхують дитину від себе, викликаючи у неї презирство до обох батьків. Нещастям для дитини є, коли смерть забере одного з батьків. Однак тоді батько чи мати, що залишились у живих, ще можуть заступити дитині обох батьків, прив'язати її до себе, напоїти любов'ю та пошаною до себе і сформувати дитину на найкращу людину. Коли ж подружжя „розлетиться", то тільки у виняткових випадках, при винятковому почутті такту батьків, їх розвід не має неґативного впливу на дитину. Коли ж подружжя живе в одній хаті, але погано, і — замість приховувати це від дитини — втягає її свідомо в розладдя, то це гірше для психіки дитини, аніж вона мала б зовсім втратити батьків.

Соціяльні умовини в'яжуться з домашньою атмосферою тоді, коли у домі панує біда, і кілька членів родини змушені мешкати в одній кімнаті, коли нема грошей на найпотрібніші речі й дитина втікає з дому на вулицю і придумує способи, як на власну руку роздобути гроші. При високому життьовому стандарті загалу американського населення такої бідности є розмірно мало. Поняття бідности з американців інше, як поза ЗДА. Наприклад, американська дитина почуває себе скривдженою, коли мусить плащик носити більше, як більшість дітей. Дослідники причин занепаду моралі серед малолітніх в ЗДА звертають увагу на те, що велика дбайливість, з якою американські батьки, особливо матері, ставляться до своїх дітей в їх ранньому віці (люксусові візочки, чепурні одяги, маса забавок) не стоїть у ніякому відношенні до зацікавлення батьків справами дітей, коли вони вже підросли. Батьки дають тоді молоді завелику свобоку рухів, уважаючи, що цим виробляють у дітей почуття самостійности. У практиці виявляється, що така виховна метода дуже рисковна. Цікаво, що теперішній лібералізм і толерантність батьків до своїх дітей пішли так само задалеко, як задалеко йшла строгість і майже в'язничний режим у відношенні до дітей у т. зв. вікторіянській добі. Батьки дають „вільну руку" своїм „дорослим" дітям (насправді підліткам у віці дозрівання чи високошкільній молоді), і не звертають уваги на їх здоровний та психічний стан. У поважній частині випадків злочинности малолітніх батьки дізнаються про психічну недугу своїх дітей щойно від в'язничних лікарів і офіційних, т. зв. соціяльних працівників (сошел воркерс).

В усій цій трагічній справі є одна річ безсумнівно відрадна: гостре зацікавлення нею громадськости і поважна та глибока публічна дискусія. Стежачи за цією дискусією і розвоєвою тенденцією американської шкільної та виховної системи, можна вже тепер дійти до висновку, що в недалекій будуччині прийде до глибоких змін в системі американського шкільництва, коли школа стане не тільки кузнею знання, але в більшій мірі виховним закладом. Можна передбачити, що буде покладений більший натиск на навчання релігії, щоб усі діти вчились її, кожна у своєму віровизнанні. Дуже можливо, що буде зревідований теперішній погляд, що нікому, навіть власним батькам, не вільно фізично карати дітей. Батьківський дім, ціле громадянство, школа і адміністрація (поліція, суд), мусять тісніше співпрацювати, маючи ту саму ціль: виховання морально здорового молодого покоління.

Микола Кокольський

ДРУКОВАНЕ СЛОВО — НА ФРОНТ!

Американський письменник Антон Сінклер належить до тих авторів, твори яких комуністи залюбки підносять своїй читацькій публіці. (Свого часу наробив він чимало шуму своєю повістю п. н. „Нетрі" (The Jungle), в якій описував первісні відносини в різнях Шікаґо і спроби організованої боротьби робітництва проти визиску. Український переклад цієї повісти був колись надрукований у „Л. Н. Вістнику").

Прихильсість большевиків до цього американського письменника має свої окремішні причини. А. Сінклер — не тільки письменник, але й колишній чинний політичний діяч соціялістичного напрямку, і тому його твори мають в основному соціяльний характер. В них не заслонює він серпанком стидливих місць американського життя, а відважно називає їх поіменно, виходячи із слушного заложення, що пізнання недомагань в житті національного організму — це основний крок у процесі їх вилікування. Та большевики підходять до критики американського життя з іншої сторони. Вони беруть її як матеріял до розбудови своєї пропаґандивної панорами. Отаке, мовляв, страшне життя в кігтях ненаситних капіталістів. Бо єдино комунізм несе „щастя і волю трудовим масам".

Та ось несподівано Сінклер вструґнув большевикам велику несподіванку. В минулому році видав він друком повість п. н. „Поворот Лянни Будда", яка напевно заведе письменника на індекс авторів, заборонених для правовірних комуністів. (Лянни Будд — це ім'я центральної фіґури, з якою зв'язана акція названої повісти). Річ в тому, що під вечір свого життя А. Сінклер створив цикл повістей в одинадцяти томах, в яких накреслює політичну і соціяльну історію Америки на тлі всесвітніх подій, від 1910 р. до сьогодні. Є тут багато цікавих речей, між ними типи різних визначних осіб політичного й економічного світу, як президенти В. Вилсон, Ф. Д. Рузвелт, Г. Труман, як Гітлер, Ґерінґ, Ґеббельс, Сталін і т. д.

В останній повісті під заданим наголовком автор змальовує ті круті відносини, які створило нещасне повоєнне кондомініюм західнього світу, а зокрема Америки, з большевиками на німецькій землі. При цьому письменник характеризує большевицьку тиранію незвичайно яскраво і досадно. Властиво, ця книга є важким обвинуваченням і засудом комуністичного режиму разом із „батюшкою" Сталіним на чолі. Є тут мова про всі блага, якими комуністи „ущасливили" людський рід: про діялектичний матеріялізм, про защеплювання людоненависництва, про нетерпимість до вільного слова, про концентраційні табори, тортури і вбивства, як арґумент супроти опонента, про полювання на людей, про забріхану пропаґанду та обман працюючого люду. Підкреслює автор і большевицьку аґресію, що йде зовсім по лінії колишньої царської політики, їхню осоружну ґльорифікацію злочинного царя Івана і про підступну роботу п'ятої колони, що підготовляє наступ комуністів на вільний світ. Адже на IV Конґресі Комунітсичного Інтернаціоналу Сталін проголосив не на вітер тезу про те, що, в процесі всесвітньої пролетарської революції, війни між пролетарськими і буржуазними державами за звільнення світу від капіталізму є конечні і невідхильні. А комуністи є мистці у звільнюванні від майна, волі і навіть життя. Про це свідчить трагедія „звільнених" ними народів, а між ними українського в першу чергу. Письменник, що десятки років картав свою батьківщину за її прогріхи, звертається з глибоким віддихом полегші до своєї „солодкої, вільної землі".

Немає сумніву, що повість Сінклера з такими „єретичними" думками перекреслить раз на завжди всі симпатії большевиків до автора, і він опиниться в таборі т. зв. „соціял-зрадників".

Ясна річ, що там, де йде мова про большевизм та про боротьбу з ним, український читач шукає принайменше теплої згадки і про його „солодку, рідну землю", про її не останню ролю, яка припала на її долю в цій боротьбі. І яке розчарування! Україна, що перша протиставилася збройно комуністичному походові, що понесла найбільші жертви в боротьбі з большевизмом, згадана в книзі А. Сінклера один-єдиний раз у зв'язку з ім'ям гетьмана П. Скоропадського, і то з епітетом „українського, білоґвардейського генерала". І тільки всього! Письменник говорить про Польщу, Чехословаччину, Румунію і всі інші поневолені землі, тільки не про Україну. Так начебто України й не було, а єдино „Раша", що в порозумінні з Гітлером забрала частину польських (!) земель.

Годі припустити, щоб автор, який стає мужньо в обороні слушної справи, був чомусь упереджений до української нації. А якщо він у своєму творі не згадує про неї, то мабуть тому, що відомості письменника про Україну не виходять поза те, що він написав. І не дивниця! Бо на американському терені — поза малими виїмками — майже немає безсторонніх, доступних для англомовного читача джерел про Україну. А книга — то найсильніша зброя нації, що бореться за визволення, найкраще джерело пізнання, наймогутніший чинник, що формує людську думку. Наші шумні протестаційні віча, з'їзди, академії, панахиди — це тільки фоєрверки, що фасцинують в першу чергу нас самих і в національному балянсі мають незвичайно малу вартість, у кожному разі меншу як одна добра книга.

Друковане слово — це зброя, яку належить у першу чергу поставити на фронті нашої боротьби за волю рідної землі. Тож даймо змогу заговорити в письмі нашим письменникам, нашим ученим, нашим мистцям. А коли кинемо на книжковий ринок на протязі одного року стільки книг, скільки влаштовуємо різних маніфестацій, тоді напевно не треба буде раз-у-раз починати нашу політичну працю від азбуки.

П. Савчук

ОЦІНКА ДУХОВИХ ВАРТОСТЕЙ

Інтелектуальність нації, тобто її духовість, завжди була і є в центрі життєвого процесу розвитку даного народу. Висока духовість нації творила епохи в розвитку цілого людства.

Не маємо змоги в цій статті навести численних прикладів позитивів духового надбання націй. Зупинимося на одному найяскравішому прикладі нашої епохи: атомова енерґія. Атомова енерґія може піднести суспільство на найвищий щабель суспільного розвитку в усіх галузях: в індустрії (військовій і цивільній), хліборобстві, медицині і навіть у продовжуванні людського життя (поборювання бактерій, що нищать людський організм). Хоч атомовий проґрес може рівночасно знищити духові надбання суспільства минулих і сучасних епох. Але ми дивимося оптимістично на розвиток атомової енерґії і віримо, що інтелектуальна думка буде спрямована в цій справі вбік позитиву.

Чи можемо ми, українська спільнота, забирати голос в цій омніпотенції? Так, можемо! Бо в українському суспільстві панує інтелектуальна думка, яка стоїть на висоті рівности думок інтелектуалів передових народів світу. В нашій духовості панує Арістотелеве думання — практична систематичність розвитку духових сил.

Ми йдемо вперед до висот духового розвитку невпинно, систематично, вперто. Бо українська нація духово розвинена, а глибокі студії дають інтелектуалів, які стають у проводі нації. Тому то такою небезпечною була і є думка українських інтелектуалів на рідних землях для Москви, яка цю думку розстрілювала й розстрілює в підвалах НКВД-МҐБ та засилає на каторгу. Усьому світові відомо, як московські займанці розпинають український народ, а, особливо тепер, старається стяти голову провідній верстві українського народу. Ціль займанців ясна: обезголовити український нарід і залишити роботів для „соціялістичних республік". Крім цього, проголошено 8 квітня ц. р. „добровільне" переселення з України в далекі області Сибіру. Це переселення українського народу інтенсивно продовжується. Все це яскраво свідчить про винищування українського народу, а в першу чергу його провідної верстви.

Тому то український нарід мало може надіятися на вирощення своїх інтелектуалів на рідних землях, під совєтською окупацією. Одна можливість нам Богом дана — це у вільному світі виростити своїх інтелектуалів. І ця можливість у нас є і цілком нам доступна. В нас є Український Вільний Університет — УВУ, що вступив у четвертий десяток років свого існування. Це єдиний бастіон вільної української наукової думки, що поширює свої наукові здобутки, як серед українського, так і серед чужинецького наукового світу. Це єдиний екзильний Університет у світі, що, як світоч українського духа, збуджує подив і визнання в чужинців. Великі успіхи має УВУ у поширенні своїх наукових здобутків серед чужинного світу. Українські професори у Мюнхені, Парижі, Римі, Лондоні та інших центрах, виступаючи на наукових з'їздах і конференціях, здобувають в европейській опінії високу оцінку духових вартостей України, що, без сумніву, має вплив і на успіх української політики.

Популярність цього вогнища української думки щораз збільшується. Значних осягів здобули професори УВУ також в Америці і Канаді. Їх наукові праці знаходять чимраз ширше визнання. Підтвердженням цього є запрошення українських науковців в американські та канадійські університети. УВУ став світочем у культурному житті української еміґрації.

Тому то нашим обов'язком є тримати високо й міцно прапор цього духового бастіону, як морально так і матеріяльно. Хай бачить світ, що ми нація зріла і можемо стояти в рядах культурних націй світу як рівний серед рівних. Мусимо здавати собі справу з реального сучасного життя. Мусимо бути справжніми патріотами своєї нації, які будують свою духовість для визволення свого поневоленого народу, що простягає до нас братні руки, благаючи помочі. Завдання всього українського громадянства — скрізь і всюди дбати про свою високошкільну установу, створюючи моральні й матеріяльні передумови для її успішного діяння.

ҐІҐАНТОМАНІЯ В РОБОТІ АКАДЕМІЇ НАУК УССР

Як повідомляє київське радіо, вчені Академії Наук УССР цього року переведуть понад сто наукових експедицій. Інститут Гідробіології з весни цього року вже перевів ряд експедицій для вияснення питань гідрохемії та іхтіології Дніпро-Бузького лиману. Гідрофізіологи досліджували штучний нерест (розплідження) цінних промислових видів риби. Наукові експедиції виїжджали також у Молдавію, на Кавказ і в середню Азію. Вчені ботаніки досліджували кормові вгіддя в Кримській та Херсонській областях, а геологи вивчали будову ґрунтів і родовища корисних копалин на Поліссі та Підкарпатті.

Усі ті заплянувані і вже відбуті експедиції науковців Української Академії Наук мають служити лише піднесенню „всесоюзної економіки" — власне економіки Москви, а користи з них український нарід матиме небагато.

ПРОПАҐУЮТЬ ПРИВАТНЕ БУДІВНИЦТВО

Пляноване після закінчення війни масове державне будівництво мешкальних будинків для „трудящих", як виходить з тривожних повідомлень совєтської преси, зайшло в сліпий кут через брак будівельних матеріялів і спеціялістів-будівельників. Тепер совєтські газети широко пропаґують „приватне будівництво" — силами й коштами самих робітників і колгоспників. А успіхи цього будівництва влада, як то звичайно буває, записує на своє конто. Як повідомляє київське радіо, на передмістях Києва виростають цілі вулиці, забудовані новими „приватниками". Понад 500 колгоспників, механізаторів і фахівців сільського господарства в Переяслав - Хмельницькому районі споруджують собі власні хати.

Василь Витвицький

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА СЬОГОЧАСНІСТЬ

(Доповідь на Зустрічі Мистців Америки й Канади в Торонті)

(1)

Майбутній історик української музики, коли досліджуватиме нашу музичну сьогочасність, стане перед досить складним завданням. Він з подивом дивитиметься на широчінь і розквіт музичної творчости цього часу, особливо, коли порівнює її з попередньою добою. Він бачитиме в 20-тих, 30-тих і 40-их роках XX століття цілий ряд видатних і самобутніх творчих індивідуальностей, цікавих і оригінальних. Зібрані в одне ціле твори усіх сьогочасних українських композиторів від представників старшої генерації — Ревуцького, Лятошинського, Людкевича, Барвінського — аж до наймолодших — створять незвичайно цікавий і барвистий образ.

Придивляючись цим творам, майбутній дослідник побачить велику різноманітність форм, від симфонії і симфонічної поеми до опери і балету, від фортепіянової, скрипкової і віольончелевої музики до різноманітних форм камерного складу, від сольової пісні до великої хорово-оркестрової кантати. Він побачить різноманітність стилістичних ознак, численні стичні пункти з розвитковими тенденціями новітньої музики і окремішнє забарвлення, джерелом якого багата українська народна пісня. Упарі з цим і виконавча ділянка заступлена іменами видатних мистців-професіоналів.

Все таки історикові нашого музичного життя нелегко буде колись знайти відповіді на два питання:

Перше: Як сталося, що така замітна музична культура не знайшла належного відгомону в світі? Як сталося, що ціла плеяда її видатних композиторів не знайшла навіть такої уваги у концертовому житті світу, яку знайшов одним-один фінляндець Сібеліюс?

Це одне питання. Друге ще більш інтриґуюче: Як це можливо, щоб творчість українських композиторів зустрічалася з такою малою увагою в колах свого власного громадянства?

Соціологія музики — одна з молодших галузей музикології — досліджує і доказує, яке тісне буває пов'язання музичної творчости з умовинами історичними, соціяльно-побутовими й економічними. Ця наука досліджує, чому, під впливом яких факторів теми творів Моцарта — такі, а Ваґнера — інші. Українська музика може бути аж надто добрим прикладом того, як не внутрішні, мистецького характеру процеси, а наскрізь зовнішні умовини справляють сильне, і навіть вирішальне значення.

З усім притиском треба сказати, що большевицька система виконує гальмівну і нищівну ролю на шляхах розвитку українського музичного мистецтва. Правда, не слід забувати, що як у всьому, що там, під большевиками, робиться, треба виразно розрізняти дві речі: показ і суть. Для показу українська музика розцвітає в „квітучій" совєтській Україні. Там можете, якщо вам пощастить, побачити повністю надруковану партитуру симфонії українського композитора. Але яка суть, яка тенденція большевицької політики у відношенні до української музики?

Українській музиці заздалегідь визначені рямки провінційности і другорядности. Вона — тільки для домашнього вжитку. У світ висилається і пропаґується твори виключно неукраїнських композиторів, навіть якщо це не першорядні величини, як Кабалевський, аби тільки не Ревуцького або Лятошинського. Українській музиці пляново окреслені вузькі межі етнографізму. І навіть на цьому полі культивується, з одного боку, як найбільш сумовита, ґригноблива пісня, а з другого — вульґарна, з такими образами як „Баба з води лізе" або „Одвернеться й сплюне".

Ми не проти наших жартівливих пісень, не проти їх соковитих образів, від яких — як сказав би Микола Бутович — дьоґтем чути. Ні! Тут справа в чомусь іншому. В тому, що з цих пісень і з деяких наших давніших творів — зрештою теж в нічому неповинних — робиться знаряддя осмішування, принижування і примітивізації нашої музичної культури.

Коли говоримо про території, підкорені большевиками, вживаємо вислову „за залізною завісою". Насправді, те що там, — поза залізними ґратами, поза тюремними мурами. Там доводиться каратись і животіти українській музичній творчості саме в тій добі, коли вона стала зніматися до високого льоту. Там не знайшлося місця ні для цілого ряду композиторів, ні для виконавців, яким прийшлося розбрестись по широкому світі. Там не було місця ні для праці нашого дириґента Городовенка, ні для Капелі Бандуристів з Григорієм Китастим. За довгі десятиліття большевицької влади в Україні ні одному дириґентові-українцеві не було дано змоги попрацювати самостійно на важливішому пості в опері чи в симфонічній оркестрі. Усе — чужинці! Хіба це не промовистий факт?

А тепер киньмо світло на таку важливу ділянку, як опера. Порівняймо хоч би роботу оперових театрів двох країн за оце наше повоєнне десятиліття 1944-1954 рр. Маю на увазі Західню Німеччину і Совєтський Союз. У першій — побитій останньою війною і підкореній — за цей час появилося дуже багато нових оперових і балетних творів, з такою різноманітністю тем і трактувань, з таким багатством ідей і можливостей новітнього оперового театру, що аж заздрість бере. Що ж дістся там, у переможному Совєтському Союзі? Там у всій цій „широкой странє" на цьому полі застій і мертвеччина. Казьонне шкутильгання від одної директиви партії до іншої, протилежної, від одного видовища критики і самокритики до другого.

Згадаймо перипетії, що їх переходила опера Костя Данькевича „Богдан Хмельницький". Ця опера заздалегідь була подумана як музичний акомпаніямент до цьогорічних Переяславських святкувань. Кожний з нас знає, скільки напруги і творчого зусилля вимагає праця над оперою. І от появляється, нарешті, ця опера до тексту придворного драматурга Олександра Корнійчука та його супруги Ванди Васілєвської. Але від хвилі, коли політруки давали інструкції лібретистам, минув довгий час. Політична ситуація змінилася, змінилися й пропаґандивні вимоги. У редакційній статті „Правди" появляється перелік „серйозних помилок" опери. Виявляється, що полька Ванда Васілєвська не позбулася ще решток українського буржуазного націоналізму (друзі — не смійтеся!). Данькевич пише другу редакцію, але ситуація знов змінюється, і після появи переробленої опери журнал „Советская Музыка" за вересень 1953 р. пише: „Ніде в опері не показано з належною переконливістю, що український народ бореться не проти польського народу, а проти польської шляхти, що є ворогом також і польського народу".

Василь Мудрий

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ

(З нагоди 30-тиліття його постання).

(2)

Прийнята політична плятформа виглядала так:

„У цілі усунення розбіжности в українській політиці західньо-українських земель і сконсолідування національних українських сил, українські національні угрупування, а саме: Українська Народна Трудова Партія з її обома групами, Українська Партія Національної Роботи („Заграва") і національна група Української Парляментарної Репрезентації з Волині, Холмщини, Полісся, і Підляшшя — зливаються в одну партію, беручи в основу організаційні установи Української Народної Партії і пристосовуючи програму, тактику й організаційний статут до сучасних політичних умовин. Отся Об'єднана Партія приймає назву: Українське Національно - Демократичне Об'єднання та отсі програмові постанови:

1. УНДО стоїть на становищі національної єдности всього українського народу та змагає до здобуття Соборної Незалежної Української Держави на всіх українських землях.

2. Відносно західньо - українських земель УНДО ствержує: Східня Галичина з Лемківщиною, Холмщина з Підляшшям і Волинь з Поліссям мають відвічний український характер, українське населення супроти напливового чужинного елементу являється тут подавлюючою більшістю, тому УНДО змагатиме, щоб західньо - українські землі супроти Польщі виступали разом як цілість, у своїй діяльності головну увагу прикладатиме до вдержання і розбудови одного національного фронту.

3. На західньо - українських землях УНДО свої змагання здійснюватиме всіма доцільними засобами боротьби, в якій не допускається признання чужого панування на цих землях.

4. Хоча сучасний устрій Радянської України не покривається з ідеологією УНДО, все ж таки уважаємо Радянську Україну етапом до Соборної Незалежної Української Держави, яка зреалізується під напором свідомих мас українського народу.

5. Як одну з основ нашої організації УНДО вважає необхідним існування за кордоном умандатованого представництва західньо - українських земель, яке в тісному зв'язку з краєм вестиме політичну акцію на міжнародній арені.

6. У безпосередній практичній діяльності УНДО організуватиме політично, культурно й економічно українські селянські, міщанські та робітничі маси, щоб утворити з них політично свідомі, соціяльно кріпкі, економічно незалежні верстви. Культурне й економічне піднесення села, перехід усієї землі без викупу на власність українського селянства, здобуття торговлі та промислу для українського міщанства, збереження дотеперішніх здобутків робітничої кляси і боротьба за нові — будуть напрямними УНДО в організуванні українських мас на шляху до здійснення найвищого ідеалу нації.

7. На підставі цих програмових основ буде опрацьована спеціяльна програма УНДО".

З тієї плятформи ще в часі підготовної акції і на з'їзді найбільше оспорюваними були точки плятформи 4-та і 5-та. Одначе їх треба було прийняти, щоб рятувати консолідацію.

Вже восени 1925 року нова партія розвинула величезну організаційну працю в краю, получену з протестаційною акцією проти заплянованої тодішньої польськими законодатними установами земельної реформи, яка була спрямована проти життьових інтересів українського населення.

Українське Національно Демократичне Об'єднання по році важкої організаційної праці було готове до того, щоб заповісти свій черговий партійний з'їзд, на якому мала бути прийнята програма та організаційний статут. Підписаному доручено виготовити програму УНДО та відповідний реферат для її інтерпретації. Народний З'їзд (партійний Конґрес) був призначений на 19 і 20 листопада 1926 року. Я виготовив програму, що по довгих трудах пройшла всі „Сциллі і Харибди" Президії та Екзекутиви. На з'їзді, що відбувся у заповідженому реченці, панувала дуже ділова атмосфера. Взяло в ньому участь 217 делеґатів від усіх повітових і міських партійних організацій. Центром уваги була програма і програмовий реферат. Вона відповідала вимогам і потребам тодішнього часу, зокрема ж у справі земельного питання була просто даниною для того духа часу, що сповивав тоді українське селянство. Програму разом з її інтерпретацією та аналізою в рефераті з'їзд прийняв по дискусії одноголосно і без змін.

Прийнята Праграма УНДО є така:

„Українське Національно-Демократичне Об'єднання гуртує в своїх рядах усі верстви українського народу. Як національна партія підпорядковує вона інтересам нації інтереси поодиноких верств, станів і окремих земель".

I. Політичні справи.

1. Політичною метою Українського Національно - Демократичного Об'єднання є здобуття Соборної і Незалежної, Демократичної Української Держави і тому партія обстоює політичне самовизначення українського народу на всіх його етнографічних землях.

2. Українське Національно-Демократичне Об'єднання не визнає ніяких міжнародних актів, що сталися проти волі української нації і допустили до поділу живого організму українського народу та його території між поодинокі чужонаціональні держави.

3. Українське Національно-Демократичне Об'єднання бореться за суверенні права Українського народу і обстоює конституційно - парляментарний устрій та загальне, рівне, безпосереднє, тайне і пропорціональне виборче право до всіх законодатних і самоуправних установ.

4. Українське Національно-Демократичне Об'єднання обстоює рівність усіх громадян перед законом без різниці пола, народности і віри, свободу осідку і праці, слова і друку, зборів і товариств, станових організацій і страйків, забезпечення правної охорони особистої свободи, незайманість домівки, право на приватну власність і таємницю листування, незалежність суддів і умовність засудів.

II. Економічні і суспільні справи:

У. Н. Д. Об'єднання веде боротьбу не тільки за політичне, але й за економічне та соціяльне визволення Українського народу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бостон, Масс.

Вшанували громадського діяча.

У неділю 22 серпня ц. р., 238 відділ УНС улаштував був величавий пікнік, а на тому пікніку вшанував Миколу Давискибу, — довголітнього громадського діяча, головного радного УНС.

На пікнік з'їхалось багато людей, як старших так і молоді, бо чудова погода та багата пікнікова програма не одного заохотили виїхати з міських мурів на зелену й затишну пікнікову площу Святотроїцької Церкви. Отже приїхали на пікнік не лише бостонці, але й гості з околиць.

Хоч у програмі й не було подано подробиць свята, одначе частина союзовців була втаємничена в намічувану несподіванку. А несподіванка прийшла тоді, коли розвеселену та розгуляну громаду п. Петро Мороз, голова 238 відділу УНС, закликав до уваги. Його гучний голос, підсилений мікрофоном, чути було геть по всій площі, одначе багато гостей не спішилось підійти ближче та уважніше послухати про що мова. Та коли в голосі промовця стали бриніти нитки хвилювання, а до свідомости стали доходити слова пошани до того, хто, не жаліючи себе й труду свого, працював для громади, тоді притихли розмови, перервались перекуски й натовп гостей оточив підвищення, на яке саме підводили під руки ювілянта: Миколу Давискибу, а потім і його дружину. Тим часом п. Петро Мороз, привітавши ювілянта та його дружину, став читати грамоту — нагороду.

„Грамота".

„Високоповажаний Пане Миколо Давискибо!

Ми, нижче підписані, громадяни м. Бостону і околиць, — цим з вдячністю відзначаємо Вашу довголітню працю на ниві Церковно-Національно - Громадській. Ви чільний організатор на Союзовім полі, як 25-літній секретар 238 відділу УНС, а також як діяч і оборонець в українсько - народній ділянці. За це все громада наша вітає Вас, а Господь Бог нехай благословить Вас і Родину Вашу кріпким здоров'ям на довгі та многії літа".

На останні слова грамоти залопотіли рясні оплески, а хор Святотроїцької Православної Церкви заспівав „Многая літа".

Ілля Зелінський — секретар 238 відділу УНС — вітаючи п. Давискибу, сказав, що він — Зелінський — як новообраний секретар, пересвідчився за ці кілька місяців своєї практики, які то труднощі є в роботі секретаря і як багато тієї роботи, — а п. Давискиба був незмінним секретарем 25 років. Оцінюючи його роботу, громадяни зложились і купили йому золотий годинник, як пам'ятку про труди та в доказ вдячности громади. Він вручає годинник п. Давискибі, а на годинникові є напис: N. Dawyskyba, for 25 years Loyal Service. Br. 238 UNA, Boston, Mass., 1954."

Пані К. Год, привівавши М. Давискибу та його дружину, вручила пані Давискибі різблену скриньку.

Вітали ювілянта і священики: о. І. Данилевич як парох і о. В. Касків як бувший парох. О. Данилевич порівняв ролю п. Давискиби в громаді до ролі батька в родині, а О. Касків ствердив, що п. Давискиба, як побажний християнин, все бував у церкві і лиш 2 рази пропустив Служби Божі, і то не з своєї вини.

Від молодшої генерації вітав ювілянта Андрій Прухницький. Він підкреслив, що ім'я п. Давискиби відоме не лише в Бостоні чи в Ню Інґленд, але й значно ширше, бо він є головним радним УНС. Та ми знаємо п. Давискибу як нашого діяча, як нашого керівника, як нашого порадника. Ми звикли до нього, ми хочемо його, і ми просимо все бути з нами і допомагати нам.

Від Конґресового Комітету — відділ Бостон, — вітав ювілянта голова відділу, п. Олекса Мельниченко, який підкреслив діяльність п. Давискиби в справі створення відділу УКК та його працю як першого голови цього відділу.

П. Чигрин вітав ювілянта від гостей з Вунсакет, а п. Зелінський від гостей Таунтовн.

Вітали ювілянта короткими словами і новоприбулі і старі друзі його, а також привітав п. Кокольський — головний радний УНС, котрий підкреслив у своїм слові, що прибув на це свято не випадково, як багато з присутніх, бо знав що шануватимуть довголітнього громадського діяча, головного радного УНС. Далі п. Кокольський висловив багато похвальних думок про діяльність п. Давискиби.

На всі привіти й побажання та грамоту, годинник і ювілейний торт (що його вручив йому Данило Бортник) п. Давискиба відповів довшою промовою. Він зазначив, що працював на громадськім полі, бо треба було працювати, хоч і як тяжко було. Особливо тяжкі були часи, коли треба було боронити український нарід в часи пацифікації в Польщі та голоду на Україні, а ще тяжче, коли большевики зайшли були у воєнний союз з американським народом і, користаючись його довір'ям, творили тут свої злочинні діла, обмовляючи українців, чіпляючи ярлик фашистів, а місцеві комуністичні поплентачі їм допомагали. Ні про яку заплату чи винагороду тоді не думалось, то ж і тепер оці дари є символічними дарами. Найкращим даром є праця на користь нашого народу.

Так у цьому несподіваному для нього святі п. Давискиба зумів подати науку будучим громадським діячам.

Вдоволені й веселі гості продовжували далі забави, а уряд 248 відділу УНС виасигнував з прибутків від пікніку деякі суми на громадські цілі, а саме: $25 — на школу; $50 — на будову нової церкви; $50 — на Народний Фонд.

Крім того зібрано було річних вкладок на Народний Фонд $40.

Так у Бостоні уміють вести громадські справи і шанувати громадських діячів.

А. Б.

Филаделфія, Па.

Відзначення 40-річчя УСС

Вибух першої світової війни у 1914 році збігається з датою створення перших українських військових формацій УСС, які стали зав'язком українських збройних сил і взяли участь у затяжній оборонно - визвольній війні Української Народної Републіки в роках 1917—1920. Сорокріччя цієї події постановило святково відзначити українське громадянство у ЗДА, головно при активній діяльності Управи Об'єднання б. Вояків Українців, і для того створено окремий Громадський Комітет під проводом колишнього члена Союзу Визволення України і діяльного громадського і культурного діяча проф. Володимира Вікторовича Дорошенка. Перше святкове відзначення цієї події із заплянованих в усіх осередках скупчених української громади на терені ЗДА відбулось у Филаделфії, в суботу, 4. вересня 1954 року Святочною Академією, в якій взяли участь колишні діяльні УСС-уси, як теж і визначні наші мистецькі сили.

Академію, яка при великій участі української громади Филаделфії відбулась у великій репрезентативній концертовій залі „МУЗ" при вулиці Брод, відкрив у заступстві хворого Отамана УСС д-ра Никифора Гірняка — Іван Поритко, який теж і представив публіці приявних на сцені колишніх УСС-усів, що явились у числі коло трицяти осіб (із сотні усіх живучих, які опинились на еміґрації). У своєму слові І. Поритко сказав, що бувшим українським воякам залишилось лише утримувати традицію боротьби українського народу за волю, та й цю традицію це колишнє вояцтво передає українській молоді. Ця символічна передача ідеї боротьби за свободу була зображена на сцені, де побіч покритих сивиною колишніх УСС-усів станула теж наша молодь в одностроях пластунів і сумівці.

Святочну промову виголосив колишній УСС ред. Михайло Островерха, який головно підкреслив патріотизм і державницький підхід до всіх військово - організаційних справ УСС. Ця формація — хоч і створена в рямках австрійської військової організації — від перших днів станула до бою за права українського народу проти московського окупанта, а згодом і інших ворогів та й всю свою головну діяльність проявила вже, як українська державна військова формація, ставши до диспозиції уряду Української Народної Републіки.

Концертову частину Академії започаткував вже широко відомий оперний співак Михайло Мінський, який із питомою йому експресією заспівав „Пісню про Отамана Стрільця" — Фоменка, „Ой, козаче мій" — Гайворонського, як теж і арію з опери „Довбуш" Антона Рудницького. На додаток, на виразне бажання публіки, яка зустріла виступ цього постійно зростаючого баритона гучними оплесками, наш співак проспівав арію Тореадора з опери „Кармен" Бізе в українській мові. Фортепіянове сольо виконувала відома наша піяністка віденської школи Дарія Каранович. У її репертуарі була третя частина Шевченкіяди Лятошинського, варіяції на теми стрілецької пісні А. Рудницького і етюд Ц-моль Шопена. Найкраще прозвучав Шопенівський революційний етюд. Одначе самі укладчики програми повинні були подбати, щоб піяністка не виступала із своїм сольовим репертуаром негайно після того, як акомпаніювала співакові. Зорові враження учасників концерту вже не сприймають солістки, як нової появи на сцені, коли бачили її вже при акомпаніяменті.

Вперше виступив після довгої відсутности филаделфійський мішаний хор „Кобзар" під орудою композитора Антона Рудницького. Хор виконував стрілецький репертуар, а саме: „А як прийшла карта" — Колесси, „Гей, там у Вільхівці" — Купчинського — Лепкого, в обрібці Рудницького, „Як стрільці йшли з України" — Купчинського, в обрібці Нижанківського, „Накрила нічка" — Купчинського, в обрібці Колесси, „Зажурились галичанки" — Купчинського, в обрібці Леонтовича і „Ой, там при долині" — в обрібці Барвінського. Найбільше подобалась загальна пісня „Накрила нічка", виступ хору сприйняла публіка, як ревеляцію з повним признанням для його довгої підготовчої праці. Солістами були Вероніка Цегельська й Іван Гаврилів. При фортепіяні — Лідія Бульба.

На закінчення один із учасників бою на горі Маківці в 1914 році, Михайло Савчин, в настроєво-сентиментальній формі виголосив свій оригінальний твір на тему цього бою.

Академію закінчено відспіванням Національного Гимну.

Після Академії відбулась Товариська Зустріч громадянства із колишніми УСС-усами. Участь громадянства у святкуванні цих роковин у Филаделфії відносно велика в обох імпрезах: і Академії, і Зустрічі.

Т.

МАЙСТРОВІ — В 25-РІЧЧЯ ПРАЦІ

25 років мистецької праці Едварда Козака — це видатне свято української культури. Цілі ґенерації українських культурників мріяли і змагалися бодай окремими осягами вивести українську культуру на перше місце серед верхів передових культур світу. Це ж бо, за відсутности власної незалежної держави, є один із головних засобів показати на весь ріст силу і власне обличчя нації. Едвард Козак, при всьому яскраво українському характері його творчости, належить до кількох нині найвидатніших світових майстрів карикатури. Коли б була змога добре видати альбом його ліпших карикатур в якомусь відповідному американському чи европейському видавництві, то можна не сумніватись, що міжнародна мистецька критика визнала б за ним це місце.

Для українського життя значення праці Козака трудно переоцінити. Це той могучий санітар, який своєю сатирою побиває гнилизняні процеси в еміґрації, своїм гумором змушує освіжатися прибити вигнанням психіку еміґранта. Козакова сатира й гумор — свідоцтво живучости й сили українства. Як колись у 20-х роках свідоцтвом такої живучости був Остап Вишня в ділянці фейлетону і Микола Куліш у ділянці театральної комедії.

Для письменників, літераторів, журналістів Едвард Козак особливо рідний і свій, як творець листів Гриця Зазулі. Саме в той час, коли Москва поліційним методом повибивала всі гострі зуби сатиричній музі Остапа Вишні, а Куліша фізично знищила, з'явилась, ніби як відповідь, гостра, як бритва, сатира і гумор Едварда Козака в еміґрантському „Лисі Микиті". І коли Козак, як маляр і карикатурист, увійде в історію українського образотворчого мистецтва, то Козак — Зазуля і редактор „Лиса Микити" увійде в історію українського красного письменства та журналістики.

Многих літ доброї роботи й щастя дорогому Ювілятові!

Президія письменницького об'єднання „СЛОВО":

Докія Гуменна, Юрій Дивнич, Борис Подоляк.

● В американській армії є багато вояків, що мають ті самі імена й прізвища. Армійський часопис повідомляє, що в армії є 677 Джеймсів Смитів, 632 Вільями Джовнси і 518 Джеймсів Бравнів. Але, хоч вони мають ті самі імена й прізвища, їх розпізнають по армійських числах.

З наших буднів

ВІДКРИВАЄМО СВЯТИНЮ МЕЛЬПОМЕНИ

Не можна сказати, щоб у наші часи не було на еміґрації відважних людей. Ось один опалдух перевидає Історію України М. Грушевського і сподівається, що кошти друку вернуться йому ще за життя. Інший випускає люксусовий альбом фотографій „Любіть Україну" — теж з подібними задушевними бажаннями. Та до найвідважніших належить, безумовно, Иосип Гірняк. Той пустився коміть головою в такий карколомний „бизнес", як — Український Театр в Америці.

Спершу — маленьке застереження щодо назви. Я питався Иосипа Иосиповича — чому така трансконтинентальна фірма? Чому, наприклад, не — „Український Театр у Ню Йорку?"

— В Ню Йорку, відповів Иосип Иосипович, маємо лише випадну базу, склад декорацій і залю на репетиції. А так, упродовж півроку, будемо мандрувати по Америці, а навіть по Канаді. Отже ми справді — американський театр.

Був я недавно у столиці квейкрів і почув там сенсаційну новину: Гірняк дістав великі гроші на театр! У все можу повірити, але щоб знайшовся аж такий легко, чи великодушний меценат?.. Хоч бувають всякі несподіванки. От, ЗУАДК, призначив тисячу долярів на конкурс за найкращу театральну п'єсу. Може якась інша установа зробила шляхетний жест і сипнула пару тисяч на театр?.. Чого ж, в такому разі, ходить Гірняк по „давнтавні" та й позичає по десятці — то на сукна, то на декоратора, то на електрику?.. А може, як той хитрий Кукса, закопав гроші в горщику, у Томпкінс Парку, а сам, для реклямових цілей, прикидається бідним перед прем'єрою?..

А, тимчасом, „Тартюф" народжується в передпрем'єрних болях і муках у театральній домівці на 4-му поверсі Народного Дому. Вже за тиждень побачимо в залі Фешин Інституту цю невмірущу, архивеселу комедію Мольєра в перекладі В. Самійленка, що й за 50 років не втратив своєї грайливости й ядерности, хоч сучасні мовознавці, безперечно, можуть мати до нього деякі претенсії.

Побачимо в магічному світлі рампи фальшивого девота Тартюфа й легковірного Орґона, полохливу Мар'янну й кокетливу Дорину й цілу барвисту ґалерею дам у легковійних „панніє" і кавалерів у романтичних капелюхах, із шпагами при боці...

Вчора я зазирнув „одним оком" на проби і був свідком, як пані Добровольська „тренувала" акторок, навчаючи їх робити різні давносальонові „диґи" й уклони.

— Пані Ліпо, скаржиться одна панночка, я не можу зробити цього „па" без довгої сукні... Незручно.

— Не сукня грає на сцені, тільки ви! Ану, попробуйте ще раз!

І вп'яте, чи вдесяте повторюється та сама мізансцена, та сама репліка, те саме нещасне „па"... Пріє режисер, пріє акторка — не помагає штучне охолодження.

Після проби, звичайно, молодь розходиться, чи роз'їздиться додому (деякі актори живуть в Нюарку і в Пасейку), але для невтомної пари керівників немає відпочинку. Пані Добровольська буде до пізньої ночі проєктувати й шити костюми, Гірняк побіг ще по крамницях за всякими дрібничками...

Дивуєшся не раз — звідки в цих людей береться стільки енерґії, стільки ентузіязму й запалу до праці?.. Не „бизнес", панове, не „бизнес", тільки безмежна любов до мистецтва, самозречення і відданість Театрові дають їм силу витривати на такій погорній, а такій невдячній службі Мельпомені.

І за те вони, актори, так мало від нас вимагають: нашої присутности й наших щирих оплесків на найближчій прем'єрі.

Ікер.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПАССЕЙК, Н. ДЖ. — Т-во ім. І. Франка, 97 відд., повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, о год. 2-ій пополудні в приміщенні шкільної залі Укр. Правосл. Церкви при 45-47 Hope Ave., Passaic, N. J. Є дуже важливі справи до вирішення, а тому присутність всіх членів обов'язкова. — П. Величко, рек. секр.

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО ТИМЧИШИН, довголітній член Б-ва св. Василія Вел., відд. 364 УНСоюзу, помер 7-го вересня 1954 р. Покійний родився 1890 р. в селі Стара Ріка, пов. Добромиль, Галичина. До Союзу вступив 1934 р. Полишив дружину Катерину синів і внучку. Похорон відбувся 11. вересня з похорон. заведення до грек.-кат. церкви, а потім на кат. цвинтар при участі Родини, Приятелів і Членів Б-ва. — В. И. П.!

Я. Кравчук, секр.

ЄВА ПУХАЛЬСЬКА, довголітня членкиця Б-ва св. Василія Вел., відд. 364 УНСоюзу, померла по довгій недузі 5-го вересня 1954 р. Покійна народилась 1899 р. в с. Стриєнь, пов. Жовква, Галичина. До Союзу вступила 1934 р. Полишила мужа Данила, 2 синів Михайла і Степана та дочку Ольгу. Похоронена в Акроні, де жила на фармі. В. Їй П.!

Я. Кравчук, секр.

Спорт

„СПОРТОВІ ВІСТІ"

Вже понад три місяці (15 чисел) виходить кожної суботи в Торонто одинокий український спортовий тижневик „Спортові Вісті". Видає і редаґує його інж. К. Мулькевич, який докладає багато старань, щоб зорганізувати редакції і представництва „С. В." по всіх країнах світу, де тільки проявляє свою діяльність український спорт. Вже запрошено до співпраці неодного з кращих журналістів та діячів спорту, а в Ню Йорку зорганізовано американську редакцію і представництво „Спортових Вістей". Всі наші клюби в Америці є заступлені звітувачами, які будуть постійно дописувати про змагання, подавати хроніку, табелі, нотатки та інше. Крім цього в „С. В." вже появляється постійно колюмна п. з. „Нотатки з Америки" вище підписаного.

Останньо пороблено підготування до постійного поміщування в „С. В." спортових оглядів з окупованої України та зі світу, а вслід за цим до збільшення їх об'єму та піднесення технічного рівня. Починаючи видання „Спортових Вістей", витавець вірив, і далі вірить, що наші спортовці піддержать і розбудують їх масовою передплатою і поширенням. Тому на цьому місці звертаюся ще раз до наших спортових громад із закликом допомогти розбудувати цей єдиний український спортовий тижневик. Ціна поодинокого числа „С. В." тільки 10 ц., а річна передплата в сумі 3.00 дол. дає змогу читачеві заощадити на цьому, а „С. Вістям" допомогти в розбудові.

Передплату приймає інж. К. Мулькевич "Sports News," 1615 Dupont St. W., Toronto, Ont., Canada, або теж можна її висилати до мене, як представника на ЗДА на адресу: "Sports News" (Am. Ed.) c/o Roman Lysniak, 305 E. 78th Street, New York 21, N. Y.

Зовсім не перебільшуючи справи, треба додати, що ріст наших „Спортових Вістей" доможе напевно скріпленню і ростові українського спорту у вільному світі.

Роман Лисняк

МОЖНА ЗЖИТИСЯ З ПІВНІЧНИМИ ОКОЛИЦЯМИ І ЛЮДЬМИ

Від спокійного манастиря „Сирс де Ст. Ен" в Ляшін (передмістя Монтреалу) до пущі Давсон Сіти на Юконі — не близька дорога, але дві шляхетні канадійські черниці признають, що їхні серця все таки зв'язані глибоким почуттям з тим далеким північним осередком. Сестра Мері Путентісн з Жолієт, Кве., і мати Мері Людовік з Ст. Жан Баптіст, Ман. — це справжні ветерани з часів славнозвісної „золотої гарячки" на Юконі у 1898 р. Одначе їх стягнула в ті околиці не жага посідання земного багатства.

Обі вони провели свої літа в Давсоні, опікуючися хворими й пораненими. Тамтешній „Сент Мері Госпіталь" вважався у 1890-их роках найбільш на північ висуненою інституцією того роду. Сестра Мері Пудентісн прибула до Давсону разом з місійною групою 57 літ тому. Їй було 29 років, коли вона допомагала організувати „Сент Мері Госпіталь" напередодні навістила Давсон. Цей маленький шпиталь провадив свою працю безперебійно аж до 1950 р., коли то пожежа знищила шпитальне приміщення. У 1952 р. прибула до Давсону мати Мері Людивік, щоб відновити шпиталь. Сьогодні він приміщується в колишньому домі одного працівника копальні золота.

Сестра Мері, яка пам'ятає як свого сучасника славного поета Роберта Сервіса і докладно пригадує собі появу першого авта на вулицях Давсона в 1920-их роках, твердить, що канадійську північ та її мешканців важко забути, раз зжившися з ними. Літом 1897 р. вона вирушила в дорогу в напрямі до Клондайк. Її група увійшла в той район від західнього побережжя Аляски і промандрувала замерзлою рікою Юкон аж до Давсон, яке переживало саме „гарячку золота".

Вона теж стверджує, що в часі найбільшого розгару пошукувань за золотом у Давсоні жило 35,000 осіб; сьогодні там живе тільки 500 людей.

(„Канадійська Сцена").

РОЗШУКИ

Пошукую Сестру АННУ КОВАЛЬЧУК з села Ярчів, повіт Томашів Любельський. В 1945 році перебувала в Німеччині в американській зоні — Рідіґмінде Крайс Альсвель ова Гессен. Хто би про неї знав, куди вона поїхала або де тепер знаходиться, прошу повідомити на адресу:
Magdalena Kowalczuk Dzuman
341 E. 6th St., New York 3, N. Y.

Пошукую Віктора КРАСЮКА, який працював на копальні у Німеччині місто Бахум (англ. зона) 1942 року, походить зі Східньої України села Попільня, Житомирської области (раніш Київської). Народж. 1923 р., має на руці ушкодження двох великих пальців. Хто про нього щось знає з якого то не було б року, дуже прошу повідомить на адресу:
MARIJA CHUKALO
6534 Southern. Detroit 10, Mich.

Пошукую АНТОШКУ ЗАЛЄВСЬКУ з села Солонів, пов. Дубно — Волинь. Перед другою війною виїхала до Арґентини. Хто знав би про неї або вона сама, прошу писати на адресу:
DMYTRO MANYK
329 Washington Avenue
Clifton N. J. U.S.A.